

Die Beförderung erfolgt auf Grund der jeweils gültigen Beförderungsbedingungen und Tarifbestimmungen.
Rheinische Bahngesellschaft AG, Düsseldorf

67 192 231 Geradeaus-Fahrschein 35 Pfg.

Gültig für eine Fahrt ohne Umsteige-
Berechtigung

Nicht knüpfen! Vorzeigen! Nicht übertauschen!

S R J Enkel
STOCKHOLM Ö - FRESKATI
eller omvänt
Ser. i 40521 Kr. 0.55 Resembrott
ej tillåtet. Parafert Litron

TS Trafik AB Saltsjöfart 93322
KVITTO PA ERLAGD AVGIFT
Skall bevaras under resan
och på begäran uppvisas. Kr 1:60
Typ 2021 Utg 2

1.25 73 Nr. 66516
BERGENS SPORVEI
Biljetten oppbevares for kontroll.
Overgang oppgis ved billettering
og gjelder første korrespondanse.

B	T
2	4
3	0

MEKKA for den pris- og kvalitetsbevisste

1 1-2 2 3 69167 B

1152	A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	C
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	D
5	•	1/2	•	10	•	1/2	•	15	•	1/2	•	20	•	1/2	•	E	
6	•	1/2	•	11	•	1/2	•	16	•	1/2	•	21	•	1/2	•	F	
7	•	1/2	•	12	•	1/2	•	17	•	1/2	•	22	•	1/2	•	4	
8	•	1/2	•	13	•	1/2	•	18	•	1/2	•	23	•	1/2	•	3	
9	•	1/2	•	14	•	1/2	•	19	•	1/2	•	24	•	1/2	•	1	

SS 50 öre Typ 3

95752 VILLAMOS VONALIEGY
Ervényes a Villamos, trolly és földalatti vonalekto, valamint a HEV-en a főváros közlekedési határain belül egyszeri utazásra.

7	4	1
8	5	
9		

A 955 V. 1,- Ft

A	B	C
---	---	---

Gültig für eine Fahrt 70 Y 854
Telefon 180281 015844
BVG, W 35, Potsdamer Str. 168
Fahrpreis lt. Tarif, Beförderung lt. Beförderungsbedingungen

B-O 234806
A/S Oslo Sporveier 50
A/S Børumsbanen ØRE
A/S Ekebergbanen

B-O 234807
A/S Oslo Sporveier 50
A/S Børumsbanen ØRE
A/S Ekebergbanen

6224725

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----

Lippu on säilytettävä ja vaadittaessa näytettävä
HKL 25 mk HST 1 vyöhykkeen matka 1-zonsresa
Biljetten skall bevaras och vid anfordran uppvisas

III 5 6 7 8 9 10 11 12 13
II 5 6 7 8 9 10 11 12 13
I 5 6 7 8 9 10 11 12 13

PARRITUS, OSLO.
A/S HOLMENKOLBANEN
F 150 öre 17112
Oppbevares under reisen. Forevises på forlangende.

RESIINA

20

Kustantaja : Veturien Ystävät r.y. PL 729, 00101 Helsinki 10
Toimitus : Veturien Ystävät r.y.
Päätoimittaja P.Söderholm Louhentie 20 H 63 02130 Tapiola
Jakelu jäsenlehtenä:
Veturien Ystävät r.y. maksuton painos
Suomen Raitiotieseura r.y. viides vuosikerta
Museorautatie Forssa-Humppila r.y. 10.04.1973

TAPAHTUMAT

➡ Perjantaina 20.04.73 klo 19 SRS:n ja SSS:n yhteinen illanvietto HKL:n kerhohuoneistossa Humalistonkatu 4. Ohjelmassa dia- ja elokuvia Suomen ja Ruotsin raitioteiltä.

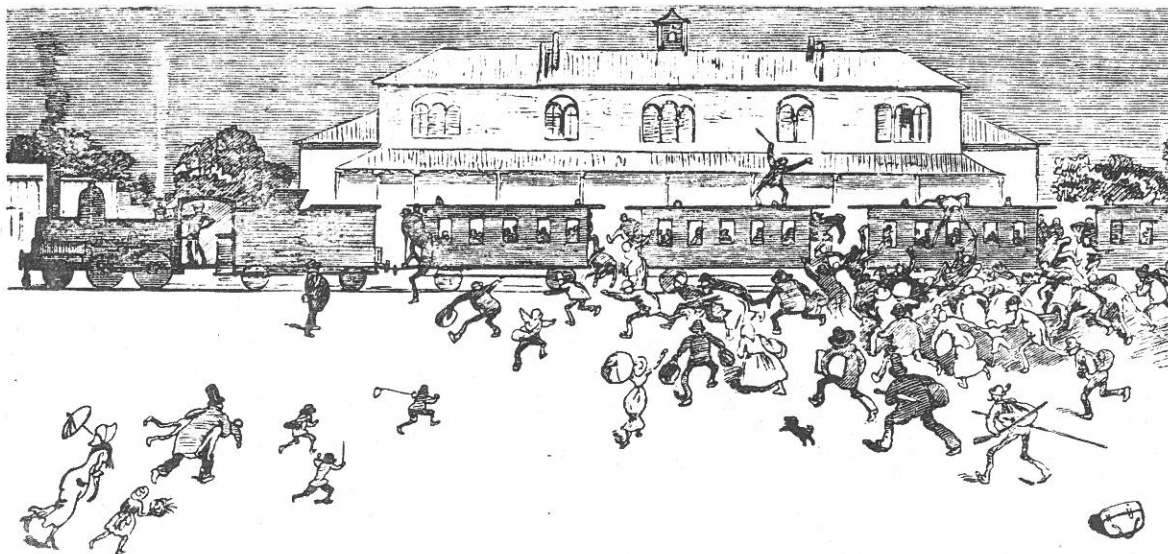
➡ Lauantaina 28.04.73 Veturien Ystävät ry:n matka VR:n Turun konepajalle. Juna P27 lähtee Helsingistä 9.10 ja P30 takaisin Turusta klo 17.25. Junamatkaan voi osallistua seuruelipulla hintaan 19.40 (eikä 17.50, kuten edellisessä numerossa oli erheellisesti mainittu), mikä 20.04.73 mennessä on maksettava ps-tilille 4717 32-8. Konepajakierros on ilmainen. Kokoontuminen klo 13.00 knp:n tston edessä.

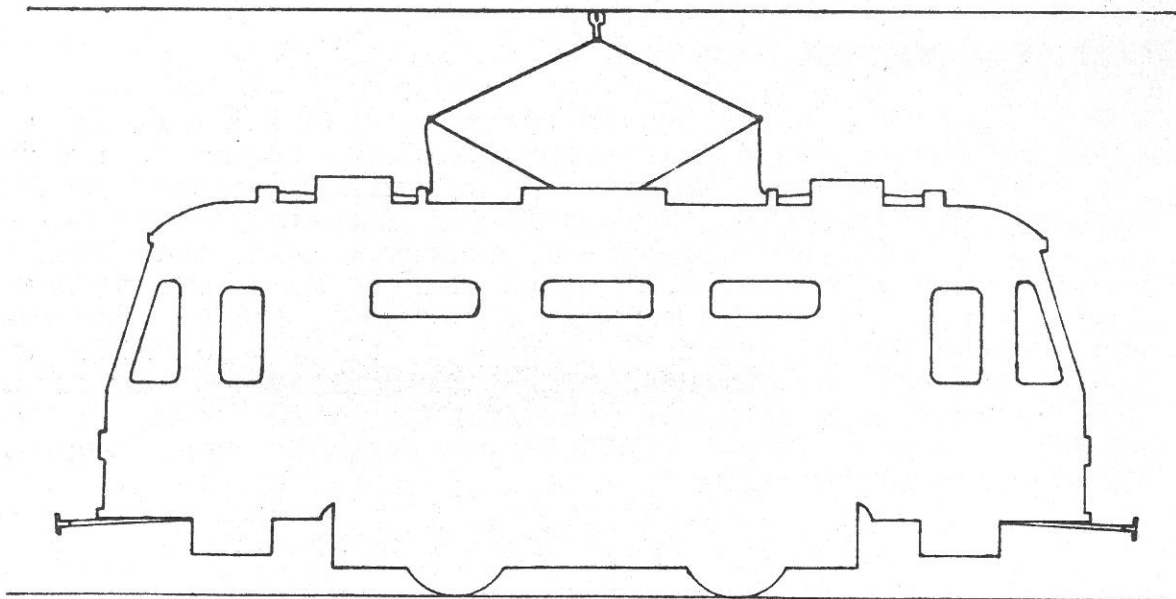
➡ Lauantaina 12.05.73 klo 15 Veturien Ystävät ry:n kevätkokous Tekniikan Museossa Helsingissä. Kokouksessa käsitellään mm yhdistyksen sääntöjen §§ 3, 5, 9, 10 ja 11 muutosehdotus. Ohjelmaan kuuluu myös museoon tutustuminen.

➡ Sunnuntaina 13.05.73 klo 19 SRS:n illanvietto HKL:n kerhohuoneistossa Humalistonkatu 4. Teemana on Turun raitiotiet kuultokuvina. Tuo mukaan omatkin Turun kuvasi muiden nähtäväksi. dia-heijastin on paikalla käytettävissä.

➡ Sunnuntaina 27.05.73 SRS:n tilausvaunumatka Helsingin raitioteilla. Lähtö Vallilan hallilta klo 11.00. Matka tehdään pula-ajan vaunuyhdistelmällä vuodelta 1947. Jokin vaunuista 187-202 on vetovaunu ja perävaunu on 765. Hinta ajelusta 5:- maksetaan ps-tilille 5448-3 19.05.73 mennessä. Postin tosite (=piletti) on näytettävä vaunuun noustessa.

➡ Torstaina 21.06.73 kulkee Tr1-vetoinen erikoisjuna välillä Kouvola-Kaipiainen-Kouvola-Kuusankoski-Multamäki-Harju-Kouvola. Sveitsiläinen yhdistys Dampfloekfreunde Arbon (20 henkeä) tekee sillä retken, jolle mahdollisesti suomalaisetkin asianharrastajat voinevat ottaa osaa. Tarkka aikataulu ei vielä ole tiedossa, mutta etukäteistietojen mukaan aikaväli 08.00 - 15.00 on varattu retkelle.

SUOMEN RAITIOTIESEURA RY

LIIKENNEUUTISIA

HELSINKI Töölön hallin läheisyydessä on otettu käyttöön lukuisia raitiotieliikennevaloja ja varoitusvalojärjestelmä raitiotietasoylikäytävällä Eino Leinon kadulla.

TURKU Uusimmat Sisu-bussit ovat TKL 56 ja 57. Korpolaismäen raiteet on purettu ja siellä olleet vaunut siirretty romuttamoihin ja museovaunut kasarmialueelle ulkosäilytykseen.

TUKHOLMA SL tutkii mahdollisuutta pysyvän liikennemuseon perustamiseen Sockenvägenin varrella Enschedessä oleviin entisiin raitiovaunuhalleihin.

NORRKÖPING Raitiotieliikenne jatkuu linjalla 3 ainakin vielä vuoden, sillä ensi syyskuussa on kunnallisvaalit ja poliitikot eivät uskalla lopettaa liikennettä ennen niitä, yleisen mielipiteen vastustuksen vuoksi. Linjan 2 liikenne ei toistaiseksi ole uhattuna.

MALMÖ Raitiotieliikenne päättyy 27. huhtikuuta 1973, jolloin vielä ajetaan viimeisellä linjalla 4 Gustav Adolfs Torgilta Limhamniin.

OSLO Raitiovaunuja m/1952-58 nähtävissä linjoilla: 1 Majorstua-Sinsen, 2 Majorstua-Disen, 7 Ullevål-Sinsen ja 11 Majorstua-Kjelsås. Vaunuja m/1938 (ja minkälaisia!) linjalla 9 Østbanen-Jar. Hierotte-silmiänne-kun-näette-nemallisia vaunuja vuosilta 1917-1953 (lopetusuhan alaisella) linjalla 16 Ljabru-Skøyen. -A/S Holmenkolbanen on aikeissa hankkia uutta kalustoa, pitääkö kiirettä, jos aiotte nähdä vanhat puuvaunut liikenteessä. Edellämainittujen lisäksi on erilaisia peltikuoriaisia vuosilta 1940-64 läntisillä linjoilla sekä kolmea sarjaa (1966-71) metrokalustoa neljällä T-banelinjalalla kaupungin itälaidalla.

TRONDHEIM Raitiovaunuliikenne jatkuu edelleen linjoilla 1 Lademoen - Ilevollen 4,6 km, 2 Elgeseter - Lade 6,5 km ja 5 St Olavs Gate - Munkvoll - Lian 8,8 km.

TALLINN - TALLINNA

SRS:n jäsenille tarjoutuu loistava tilaisuus tehdä seura-matka heinäkuun 30. päivän (maanantai) ja elokuun 1. päivän (keskiviikko) aikana. Majoitus ja ruokailu I luokan hotelli Virussa, kiertoajelut yleisesti kiinnostaville nähtävyyk-sille sekä meitä erikoisesti kiinnostavat raitiovaunuhalli-käynnit ovat sitä mitä saat virallisen ohjelman puitteissa. Omalla ajalla on mainio tilaisuus tutustua lähemmin raitio-vaunu- johdinauto- ja muun liikenteen kulkuun. Matkalle voi osallistua noin 10 jäsentä, joiden sitovat ilmoittautumiset pitää olla seuran lokeroon lähetettyinä ennen huhtikuun 30. päivää. Hinta 240:- sisältää seuruepassin ja viisumin. Lisätietoja sihteeriltä !

PANKKITILI
POSTISIIRTOTILI

KOP Hki-Aleksanterinkatu 10316-100397-7
54 48 - 3

JOHDINAUTOAJELUN MAKSU on 6:- jonka kaikki ajelulla olleet panevat ystävällisesti ps-tilillemme huhtikuun aikana.

HKL:N MUSEON LIIKENNEKALUSTO

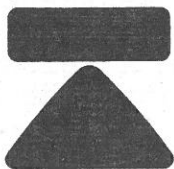
HRO 11	hevosraitiovaunu	Scandia	1890
HKL 582	pv (alkujaan mv)	O L Kummer	1900
HKL 5	mv	ASEA	1908
HKL 19	mv (64)	ASEA	1909
HKL 243	avopv	Hietalahti	1919
HKL 85	mv	J G Brill	1920
HKL 615	pv	ASEA	1920
HKL 91	mv	Nordwaggon	1924
HKL 728	pv	Kaipio	1944
HKL 157	linja-auto	Scania-Vabis	1952

mv = moottorivaunu pv = perävaunu

Museo sijaitsee Vallilan raitiovaunuhalleilla ja on avoinna ma - pe normaaleina työaikoina. Käynneistä voi ennakolta sopia jäsenemme Birger Enbomin kanssa, mutta sisälle pääsee kyllä kylmästi paikalle osuttuaankin.

HKL:n Neuvostoliitosta vuokraamat 3 johdinautoa saapuivat 01.03.73, jonka jälkeen niitä on koeajettu linjalla 14.

VIIMEISET KUNINKAANKARTANONSAAREN UUTISET

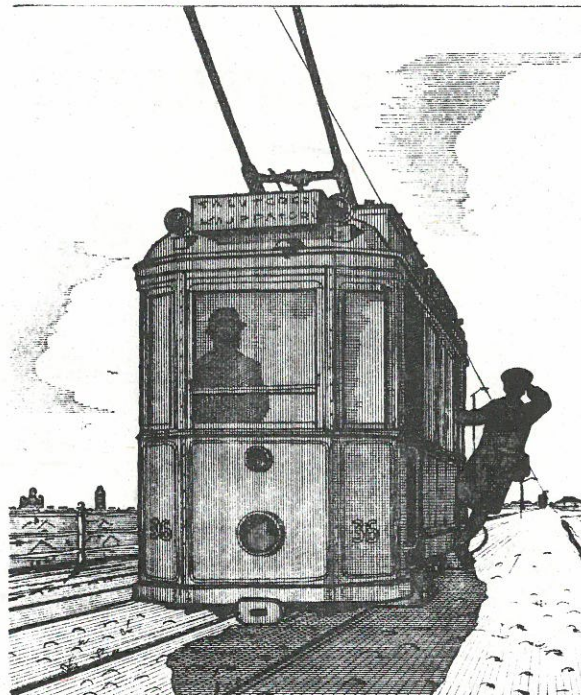

Turusta hankkimamme vaunut on lukittu pitävillä abloylukoilla ja vahvoilla metallilistoilla, joten terroristien toimintaa vaunujen sisällä on vaikeutettu. Herkät ulkopuoliset osat, kuten suuntavilkut ja pyyhkimet on poistettu ja siirretty varastoon. Kun seuraavan kerran käytät kat-somassa vaunuja (ja VR:n ja HKR:n höyrykoneita) olet valtuutettu poistamaan vaunujen tienoilla mahdollises-ti havaitsemasi hämäämiehet ja muut henkilöt, jotka eivät tiedosta tihutöittensä vakavuutta. Vahingontekijöiden nimi-en ja osoitteiden ym informaation taltiointi edistää suun-nattomasti vastatoimiemme käynnistämistä.

LINJA 1A AIKATAULUYHDISTELMÄ

lähtöajat Perämiehenkadulta

143/06.07	138/14.56
3/06.15	3/15.03
4/06.23	4/15.10
103/06.30	5/15.17
5/06.37	140/15.24
179/06.43	1/15.31
1/06.48	2/15.39
196/06.54	132/15.46
2/06.59	179/15.53
101/07.04	189/16.00
143/07.20	138/16.07
	3/16.14
	4/16.22
	5/16.29
	140/16.36
	1/16.43
	2/16.51

Taulussa vuoronumero/kellonaika. Telivaunut vuoroissa 1-5, kaksiakseliset mv+pv kolminumeroisissa ruuhkavuoroissa - ja HKL:n kuuluisa vanhus 109 jokseenkin aina vuorossa n:o 140. Aikataulu julkaistaan jäsenten pyynnöstä.

Modern Tramway and Light Railway Review

MT on eräs harvoista raitiotieharrastajien lehdistä, jotka ovat saavuttaneet kansainvälisen levikin. Hyvät artikkelit, kuvat ja kartat niin meidän kuin toisella puolella maapallon olevista raitiotieistä ovat lajissaan ainutkertaisia. Nyt on jäsenillä tilaisuus ennen huhtikuun loppua tilata vanhoja MT:n numeroita vuosilta 1962-70 panemalla seuran ps-tilille kutakin haluttua numeroa kohti 2.25 mk. Lehdet toimitetaan touko-kesäkuun kuluessa heti niiden saavuttua seuralle. Ja mitäkö mielenkiintoista sieltä löytyy ?? Esim. MT 1965 april Monisivuinen kuvitettu artikkeli TKL:stä "The Tramways of Turku"

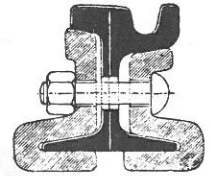
MT 1967 september HKL:n raitiotiekartta jossa myös halliraitteet "Helsinki Track Map"

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

K Mitkä ja minkä mallisia olivat ne viisi raitiovaunua, jotka Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiö vuokrasi Turun Kaupungin Raitiotielaitokselle 1930-luvulla ? Onko vaunuja vielä käytössä ? (50 HTP)

V HRO 82, 83, 84 olivat TKR:llä vv 1932-38 ja vaunut HRO 85, 86 olivat TKR:llä vv 1933-38.

Turussa vaunuilla oli HRO-numerot, mutta HKL numeroi ne uudelleen 1940-luvulla 37-41. Vaunut olivat 2-akselisia (Bo) ASEAN vv 1912-13 valmistamia moottorivaunuja, lisänimeltään "pikkuruotsalaisia", viimeiset poistettiin jo 1950-luvulla liikenteestä, HKL:n museossa on ko vaunutyypin edustava HKL 19 (HRO 64), joka on ajokunnossa. Turun ensimmäiset kapearaiteiset ASEAN vaunut vv 1908-09 olivat lähes vastaavia kyseisiin helsinkiläisiin verrattuna. Turun Historiallisella Museolla on tällainen vaunu TKL 5. (SRS-JR)

Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiö hankki ensimmäiset nykyaikaiset telivaununsu vuonna 1941. Yhtiö oli tosin saanut haltuunsa kaksi telivaunua jo v 1928, jolloin Kulo-saaren raitiotieyhtiö ostettiin, mutta Jumbot muistuttivat kyllä enemmän tavallisia rautatievaunuja. Olihan niissä kaksi osastoa ja toiletti.

Uudet telivaunut toimitti ASEA ja niille annettiin numerot 431-436. Vaunut olivat huomattavasti nopeampia kuin silloiset kaksiakseliset ja matkustusmukavuus oli paljon parempi. Ne varustettiin Kiepe NF 54 KH kontrollerilla ja neljällä 35 kW:n ratamoottorilla. Kontrollerissa oli mekaanisesti ohjatut kontaktorit ja kuljettaja käytti sitä suuren käsi-pyörän avulla. Ajovalukset eivät sijainneet katolla, kuten normaalisti, vaan lattian alla telien välissä, joiden kanssa muodostivat ikäänkuin jalustan, jolla vaunu näytti imeytyvän kiinni kiskoihin. Alusrakenne pystyi jopa peittämään tosiseikan, että raideväliä on vain tuo metri.

Vaunukorin jäsentelyssä pisti ensimmäisenä silmään suuret vaakasuorat ikkunapinnat ja yleensäkin pituussuuntaisten rakenneseien korostaminen. Myös eräänlainen symmetria toistui. Telit sijaitsivat pituusmitan neljännespisteissä ja ikkunoiden korkeus oli puoli vaununsivua. Täsmällinen kulmikuus ja konstailemattoman yksinkertainen detaljointi, joita ei edes 50-luvulla "modernisoinnin" nimellä suoritettu pahoinpitely ole täysin kyennyt tarvelemään, antoivat vaunuille raikkaan ja luonnollisen ilmeen. Entiset vaunut näyttivät niiden rinnalla jotenkin kömpelöiltä ja mitään-sanomattoman tavanomaisilta.

Sisäpuoli oli juuri niin valoisa ja avara kuin päältäpäin saattoi päätellä. Penkit olivat kiinteät, siihen asti yleisesti käytettyjen käännettävällä selkänojalla varustettujen asemesta. Tukipylväät puuttuivat käytäviltä ja koko lattia vaunusiltoineen oli samassa tasossa. - Mainittakoon tässä, että vaunujen takaosaan ulkopuolelle oli sijoitettu meikäläisissä vaunuissa ennennäkemätön lisälaite - suksiteline.

Uudet vaunut sijoitettiin Munkkiniemen esikaupunkilinjalle. Tämä ei miellyttänyt kaikkia helsinkiläisiä. Monissa lehtikirjoituksissa epäiltiin, että vaunut hankittiin nimenomaan tuolle linjalle, koska monet raitiotieyhtiön silloisista herroista johtajista asuivat mainitussa huvilataajamassa.

HKL:n vaunuja alettiin modernisoida 1950-luvun alussa. Myös Munkkiniemen bogievaunujen ulkonäkö muuttui merkittävästi. Ajovalukset siirrettiin katolle ja etuosa rakennettiin kokonaan uudelleen. Katolla ollut kylttilaatikko poistettiin ja tilalle ilmestyi numerovalo eli aurinko. Vaunuja käytettiin Munkkiniemen linjalla aina 50-luvun puoliväliin asti. Sitten ne siirrettiin linjalle 7, jonka jälkeen niistä on tullut linjan 9 nimikkovaunut. Vaikka vaunut ovat jo suhteellisen iäkkäitä, vastaavat ne vielä tänäänkin hyvin tarkoitustaan ja ovat paljon mukavampia kuin monet myöhemmin hankitut telivaunut.

(IL)

